

rozdílná váha dle konkrétní situace. Tento přístup snižuje případnou možnost chyby a obecně zvyšuje bezpečnost zdravotní péče.

Cesta k implementaci POCUS

Implementace POCUS do rutinní praxe vyžaduje společné a dlouhodobé úsilí. Na začátku naší cesty stálo nadšení několika kolegů iniciujících vznik Pracovní skupiny pro UZ v primární péči na půdě Společnost všeobecného lékařství ČLS JEP a následné zahájení projektu POCUS iGP v srpnu 2020.

Cílem projektu POCUS iGP je implementace POCUS do rutinní praxe VPL, zabezpečení přístrojového vybavení, vytvoření a zajištění vzdělávacích kurzů, vytvoření curricula požadovaných dovedností, zabezpečení mechanismů kontroly kvality, získání vědeckých důkazů o spolehlivosti POCUS v rukou VPL a v neposlední řadě vytvoření finálních kompetenčních a úhradových pravidel.

Hlavním organizátorem projektu je Společnost všeobecného lékařství ČLS JEP s podporou profesních organizací Sdružení praktických lékařů a Mladí praktici, akademických pracovišť Ústavu preventivního lékařství Lékařské fakulty v Hradci Králové a Ústavu všeobecného praktického lékařství 1. LF Univerzity Karlovy a vzdělávací instituce Výukového pracoviště Point-of-Care ultrasonografie Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví.

Výzvou k účasti na projektu POCUS iGP byli v říjnu 2020 osloveni všichni praktičtí lékaři v České republice prostřednictvím časopisu Practicus a profesní charakteristiky zájemců byly dále upřesněny formou on-line dotazníku. Pracovní skupinu ve výsledku tvoří 17 praxí VPL.

Všichni členové pracovní skupiny v počátku absolvovali kombinovaný vzdělávací program sestávající z teoretické přípravy formou distanční výuky s časovou dotací 6 hodin a z prezenčních praktických kurzů s časovou dotací 32 hodin. Předmětem výuky byly obecné základy nastavení a ovládání přístroje a základní Point-of-Care vyšetření proximálního hlubokého žilního systému dolních končetin, pleury a plic, srdce a břicha. Poté byla zahájena realizace výzkumných projektů z řady POCUS iGP.

V současné době probíhá ve vybraných praxích v ČR několik studií ověřujících spolehlivost POCUS v primární péči. Cílovou skupinou jsou pacienti s bolestí v pravém horním kvadrantu břicha, dále pacienti s dušností, a pacienti s podezřením na hlubokou žilní trombozu dolních končetin (POCUS iGP 1). Další studie hodnotí například vlivu POCUS na diagnostický proces, léčbu pacienta a směřování v rámci systému zdravotní péče (POCUS iGP 4).

Vzdělávací kurzy a vzdělávací program

Na základě zkušeností z pracovní skupiny POCUS iGP byl vytvořen komplex vzdělávacích kurzů pro jednotlivé indikace a orgánové systémy pro všechny zájemce z řad VPL. Portfolio kurzů zahrnuje principy ultrazvukového vyšetřování, základy ovládání a nastavení přístroje, vyšetření

pleury a plic, srdce, břicha, hlubokého žilního systému dolních končetin a vyšetření muskuloskeletálního systému a měkkých tkání. V letech 2022 a 2023 bylo proškolen více než 200 lékařů.

Mezioborová spolupráce

Velký význam pro další rozvoj metody POCUS v ČR má vznik Mezioborové pracovní skupiny pro doporučené postupy, vzdělávání a výzkum v oblasti Point-of-Care ultrasonografie (Czech POCUS Group) na podzim 2022. Pracovní skupina má za cíl vytvořit širokou platformu pro zájemce ze všech oborů, které používají POCUS na poli vzdělávání, implementace, vědeckého výzkumu i v oblasti vyjednávání o úhradě POCUS vyšetření ve zdravotnickém systému České republiky.

Mezinárodní spolupráce

Na mezinárodním poli jsme se zapojili do diskuze o dalším rozvoji POCUS v oboru VPL v rámci WONCA (Evropská společnost všeobecného praktického lékařství) a European Network of Ultrasound in General Practice (ENUGP). Předběžné výsledky klinických studií byly prezentovány na konferenci WONCA EUROPE v červenci 2022 v Londýně.

Plány do budoucna

V příštích letech by mělo dojít ke stabilizaci vzdělávacího programu POCUS pro VPL jak v rámci ČR, tak v rámci Evropy. Postupně organizované klinické studie by měly doložit spolehlivost POCUS vyšetření v rukou VPL. Úhrada výkonu zdravotními pojišťovnami umožní rozšíření metody jako běžného vyšetření do praxí VPL. Výuka POCUS se stane pevnou součástí výuky na LF a v rámci předatestační přípravy v oboru VPL. Vzdělávací kurzy POCUS pod záštitou IPVZ a SVL ČLS JEP se rozvinou do plnohodnotného vzdělávacího centra pro VPL.

Závěr

V souladu s mezinárodním trendem péče orientované na pacienta a narůstajícími kompetencemi všeobecných praktických lékařů je kladen důraz na implementaci nových Point-of-Care diagnostických metod do ambulantních praxí. Jednou z nich je Point-of-Care ultrasonografie. Publikované údaje z našeho oboru a z příbuzných oborů ukazují, že lékaři neradiologové a velmi pravděpodobně i praktičtí lékaři jsou schopni po relativně krátkém nácviu samostatně provádět POCUS vyšetření s vysokou spolehlivostí. Implementace POCUS může vést ke zvýšení efektivity i bezpečnosti primární péče a v konečném důsledku může dokonce snížit náklady na poskytovanou péči. Výhody dostupnosti POCUS podle zkušenosti autorů velmi zřetelně ukázala i pandemie covidu-19. Přislíbení dalšího rozvoje je vznik Mezioborové pracovní skupiny pro doporučené postupy, vzdělávání a výzkum v oblasti Point-of-Care ultrasonografie. Hlavní limitací rozvoje POCUS ve všeobecném praktickém lékařství je v současnosti chybějící úhrada metody zdravotními pojišťovnami.

LITERATURA

1. Aakjær Andersen C, Brodersen J, Davidsen AS, et al. Use and impact of point-of-care ultrasonography in general practice: a prospective observational study. *BMJ Open*. 2020;10(9):e037664.
2. Škulec R, Cmorej P, Durila M, et al. Curriculum urgentní ultrasonografie pro specialisty v oboru urgentní medicína. *Anesteziol a Intenziv medicína*. 2018;29(6):338-45.
3. Andersen CA, Frandsen AK, Valentiner-Branth C, et al. Introducing point-of-care ultrasound in Danish general practice-elucidating the use through a medical audit. *Fam Pract*. 2020.
4. Andersen CA, Holden S, Vela J, et al. Point-of-Care Ultrasound in General Practice: A Systematic Review. *Ann Fam Med*. 2019;17(1):61-9.